

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.1. Филология /Османски език и литература/, обявен в ДВ, бр. 90 / 16.11.2012 г.

с кандидат гл. ас. д-р Ирина Николаева Саръиванова,
Катедра по тюркология и алтаистика, ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски”

Изготвила становището: проф. д.ф.н. Пенка Велкова Самсарева,
шифър /05.04.21/ Ирански езици; семитско-хамитски езици; тюркски ; монголски езици; угро-фински езици /съвременен арабски език/, член на научното жури по упоменатия конкурс /пенсионер/

Гл. ас. д-р Ирина Николаева Саръиванова, единственият кандидат за участие в посочения конкурс, е утвърден университетски преподавател, автор на сериозни научни изследвания, ползващ се с авторитет сред преподаватели и студенти.

Средното си образование завършва в „Международно училище в Техеран” /английска гимназия/, гр. Техеран, Иран /1991 г/, а висшето - в СУ „Св. Кл. Охридски”, специалност тюркология, където получава образователната степен „магистър” – тюрколог, с втора специалност „английска филология” /1997 г./ От 1998 г. е щатен преподавател към Катедрата по тюркология , ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски”.

В настоящия момент е ангажирана с преподаването на лекционни курсове /3 бр./ - по османски език; стара турска литература; странознание /Турция/, както и на практически курсове /9 бр/ - по османски език, стара турска литература, практически турски език /текстове, писмени упражнения, разговор/ в бакалавърската степен на специалност „Тюркология”, а също и на практически курс по османски език /1 бр/ в магистърската програма „Османистика”.

След успешна защита на дисертационен труд на тема „Турските народни песни в ръкописите – тефтери джъонк” на авторката е присъдена образователната и научна степен „доктор”, шифър 05.04.06 „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия /2009 г./ Участива активно със свои доклади в работата на национални /6 бр./ и международни /5 бр./ научни форуми у нас и в чужбина.

Научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р И. Саръиванова е в пълен синхрон с нейната учебно-преподавателска работа. Тя е автор на 20 публикации – монография, статии и научни доклади, рецензии,

отзиви, научни съобщения, преводи в областта на османистиката, на турския език и литература.

Списъкът на публикациите, представени за участие в настоящия конкурс, обхваща 6 заглавия – монография /1/, статии и доклади /5/.

Статиите /№2, №3/, представени от авторката при участието ѝ в авторитетни международни симпозиуми в чужбина, посветени на проблемите на турския език, литература и култура и публикувани в сборници, разглеждат важни въпроси в контекста на усилията на османистичната наука в България да представи богатството и разнообразието на османските извори, съхранявани в нашата страна, в частност на тези, които имат отношение към турската народна литература от османския период. Вниманието на гл. ас. д-р И. Саръиванова е съсредоточено главно върху изследването на джъонковете – ръкописните тефтери, които се възприемат като най-ценните източници на сведения за народната литература. По-конкретно интересът на авторката е насочен към общокултурния феномен – народните песни „тюркю” /60 бр./ като част от нерелигиозното литературно наследство. Засегнати са въпроси, свързани с тематиката и особеностите на стихосложението, както и такива, които се отнасят до авторството и ортографията на народните песни.

Статията /№5/, отпечатана в авторитетен сборник, представя концентриран анализ на Салнаметата /Годишниците/ на Дунавския вилает, съдържащи се в сбирката на Ориенталския отдел към Народната библиотека „Кирил и Методий”. Намирам за необходимо наличието на въвеждащата информация, отразяваща общественоекономическата, политическата и културната ситуация в Османската империя през времето на нейното съществуване, реформите, които се извършват в нея през средата на XV в., оживяването на контактите ѝ с европейските държави, стабилно изградената административна система, в резултат на която се появяват тези годишници. Важна е и информацията на общата класификация на салнаметата. По-специално вниманието в изследването е насочено към административното управление на Дунавския вилает според данните от кратките салнамета за този вилает. Специално се изтъква ролята на салнаметата и значението им като ценен исторически източник за общественоекономическата и административната ситуация, демографските въпроси и образованието в разглеждане район в състава на Османската империя.

Статия /№ 4/ е мотивирана от липсата на изследвания на заетите от западноевропейските езици сложни думи /композити/, придобили

популярност в османския език. Въз основа на богат материал е направен сполучлив опит за класифициране и изясняване мястото на заетите от френски език, както и от международната лексика думи. Специално внимание е отделено на анализа и функционирането на композитите в езика, както на директно заетите, така и на хибридните композити, образувани по турски или персийски словообразователен модел.

В статия /№ 6/ / под печат/ гл. ас. д-р И. Саръиванова разглежда въпроси, отнасящи се до заетите думи в османския език, като тежестта на изследването е съсредоточена върху влиянието на европейските езици върху османския, предимно през последния етап от неговото развитие. Авторката се опира върху богат библиографски материал, включващ съчинения на авторитетни турски езиковеди. В резултат на своите наблюдения тя достига до извода, че сред заетите думи в османския език се откриват както заемки, така и чуждици, някои от които са се настанили трайно в османския език и са запазили своето влияние и в съвременния турски език. Новите изисквания на уседналия начин на живот на тюркското население, необходимостта от развитие на държавата в различни направления, утвърждаване на нова обществено-икономическа, политическа и културна ситуация, развитието на международните отношения със западните държави довеждат до трайно навлизане на нова лексика в османския език. Авторката представя в концентриран вид влиянието, което конкретният западен език оказва върху османския, като посочва основните сфери на влияние, породени от контактите на населението на Османската империя с някои от европейските народи /гърци, италианци, французи, англичани, както и с немци, унгарци и славяни/. В резултат на своите наблюдения тя достига до извода, че заетите думи в османския от европейските езици имат своето място както сред битовата лексика, така и в специализираната терминология.

Монографията „Сложни думи в османския език” /№ 1/, основният труд, представен за участие в конкурса, е задълбочен анализ на композиционното словообразуване в османския език, въпрос, който досега е бил само частично изследван. Това определя и приносния характер на изследването. Работата е изградена въз основа на солидни теоретични разработки в областта на словообразуването, отнасящи се до различни лингвистични школи. Емпиричният материал е ексерпиран както от речниците на османски език, така и от литературни произведения. В настоящата работа за първи път се предлага класификация на композитите в османския език, базирана на бинарния

модел, предложен от древноиндийските езиковеди, който определя шест основни словообразователни типа и който може да се използва успешно при анализа както на флективните, така и на аглутинативните езици, какъвто е османският. Представената от авторката класификационна схема дава възможност да се обединят композити от различен произход и типологична характеристика, както и да се разкрие влиянието на различни словообразователни модели върху формирането на османския език. Вниманието е концентрирано върху процеса и спецификацията на заемането на чужда лексика в османския език от различните езици – арабски, персийски, гръцки, френски, италиански, английски. Намирам за основателно решението влиянието на арабското словообразуване върху османския език да бъде представено на базата на арабската лингвистична теория, според която разглежданите конструкции представляват словосъчетания от генитивен и атрибутивен тип. Смятам за много полезно в приложенията да бъде представен работен корпус на служебните думи в азбучен ред, съответно на латиница и арабица. Работата може да бъде използвана успешно при теоретични изследвания в областта на разглеждания въпрос, както и в качеството на ценно помагало по османски език за студентите от специалност „Тюркология”.

В заключение бих желала да изразя твърдото си убеждение, че със своята научна продукция и успешна преподавателска дейност, с активното си участие в научни форуми, с авторитета, с който се полза сред колеги и студенти гл. ас. д-р Ирина Николаева Саръиванова отговаря на всички изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент”.

12.03.2013

Изготвила становището:

/проф. д.ф.н. Пенка Самсарева/

